

Evolució de les Cures i el Pensament en Infermeria

Codi: 101803
Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	OB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: Olga Mestres Soler

Correu electrònic: Olga.Mestres@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Maria Cristina Perez Conesa

Olga Mestres Soler

Mariela Patricia Aguayo Gonzalez

Rosa García Sierra

Prerequisits

No hi ha prerequisits específics per cursar aquesta assignatura tot i que es recomana que l'estudiant tingui coneixements teòrics en Ciències de la Salut.

Objectius

L'assignatura Evolució de les cures i Pensament Infermer està considerada com a obligatòria dins les directrius generals de Bases de la Infermeria del pla d'estudis, de la Universitat Autònoma de Barcelona, per a l'obtenció del títol de Grau en Infermeria. Les cures infermeres ajuden a la persona, família o comunitat a assumir les seves responsabilitats en matèria de salut i a mobilitzar els recursos per a mantenir-la o millorar-la en l'entorn en que es desenvolupa, així com a fomentar l'autocura.

Aquesta matèria pretén introduir l'estudiant en les Ciències de la Infermeria, perquè pugui comprendre la funció primordial i diferenciada de la professió infermera i pugui integrar, en cursos successius, els fonaments teòrics i metodològics.

Els objectius principals d'aquesta assignatura són:

- 1) Explicar les maneres d'emmalaltir i d'estar sa en els éssers humans al llarg del temps.
- 2) Identificar les persones que han influït en el progrés de les cures infermeres.
- 3) Comprendre els diversos esdeveniments socials i culturals que han influït en el progrés de les cures infermeres.
- 4) Descriure quines cures realitzaven les infermeres en els diferents períodes històrics.

- 5) Analitzar l'evolució cap a l'equitat de gènere en la professió infermera
- 6) Comprendre l'evolució de la formació infermera.
- 7) Explicar els models conceptuals de la infermeria.

Competències

- "Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional."
- Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
- Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
- Aplicar els fonaments i els principis teòrics i metodològics de la infermeria.
- Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
- Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
- Demostrar que es coneixen els principis de finançament sanitari i sociosanitària i utilitzar adequadament els recursos disponibles.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Analitzar i sintetitzar fenòmens complexos.
3. Argumentar amb evidències científiques la selecció de les cures infermeres més idònies per a una atenció professional adequada a les necessitats de salut de les persones.
4. Buscar, avaluar, organitzar i mantenir sistemes d'informació.
5. Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
6. Descriure i explicar el sistema sanitari espanyol.
7. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
8. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
9. Explicar la legislació relacionada amb les cures i la professió infermera.
10. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
11. Identificar els diferents models de la conducta humana.
12. Identificar els elements històrics, conceptuals i metodològics rellevants que defineixen el conjunt de la disciplina infermera.
13. Indicar mesures que garanteixen el respecte de les opinions, les creences i els valors dels pacients com a individus autònoms i independents.
14. Resoldre problemes d'infermeria i problemes de col·laboració, utilitzant la història clínica, els diagnòstics infermers i els criteris de resultat que es vol aconseguir (segons el paradigma escollit).
15. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

BLOC 1. Bases teòriques: evolució de la Infermeria.

Unitat 1. Prehistòria i les cures per la supervivència: Sabers relacionats amb el guariment i la cura. Cultures primitives i les cures per la supervivència. Les primeres cuidadores

Unitat 2. Cultures Antigues : Mesopotàmia, Egipte, Índia, Palestina, Xina. Cures infermeres en les diferents cultures

Unitat 3. Cultures clàssiques: Grècia i Roma

Unitat 4. Edat Mitjana: infermeria medieval. Alta i baixa edat mitjana .Feudalisme. Monaquisme. Islamisme. Les Croades. Ordes militars. Ordes mendicants. Ordes seglars. Malalties: epidèmies i lepra

Unitat 5. Edat Moderna : Renaixement i Il·lustració. Desenvolupament del saber. Dicotomia de la infermeria: reforma i contrareforma. Precursors de la infermeria moderna: Sant Joan de Déu i Sant Vicenç de Paül. Situació malalts mentals.

Unitat 6. Edat contemporània :Revolució industrial.Progrés de la medicina i la higiene. Diaconesses de Kaiserswerth. Naixement de la Creu Roja Internacional. Progrés de les ciències de la salut i professionalització de la infermeria :Florence Nightingale.

Unitat 7.Consolidació Infermera: Infermeria en els conflictes bèl·lics. Construcció nous hospitals. Primeres escoles infermeria. Associacions infermeres. Infermeria en l' actualitat: de la Diplomatura al Grau.

Unitat 8. SNS i organització dels serveis de salut: Desenvolupament històric. Servei Català de la Salut.

BLOC 2: Infermeria com a professió i disciplina científica

Unitat 9. Infermeria com a professió. Competències infermeres

Unitat 10. Desenvolupament infermer: Aplicació mètode científic. Desenvolupament llenguatges normalitzats. Procés Atenció Infermeria (PAI)

Unitat 11. Concepte de paradigma. Model i teoria. Model conceptual. Metaparadigmes. Paradigmes infermeria.Escoles de pensament infermeria

Unitat 12. El pensament crític.

BLOC 3: Escoles de pensament infermer:

Unitat 13. Escola de les necessitats: Virginia Henderson i Dorothea Orem.

Unitat 14. Escola de la interacció: Hildegard Peplau

Unitat 15. Escola dels efectes desitjats: Callista Roy

Unitat 16. Escola de les cures humanitzades (Caring): Madeleine Leininger i Jean Watson.

Metodologia

ACTIVITATS DIRIGIDES:

1. TEORIA: té la finalitat de treballar els continguts sobre l' evolució de les cures i el pensament en infermeria.

Si l'estudiant no es presenta al 70% de les classes en aula gran perdrà 1 punt de la nota final de l'assignatura. Per avaluar-ho el professor podrà passar llista i/o fer activitats formatives, no avaluatives.

2.SEMINARIS: tenen la finalitat de treballar continguts de l'assignatura mitjançant la metodologia ABP (Aprentatge Basat en Problemes) que es duu a terme amb sessions grupals tutoritzades, per analitzar una situació que condueix l'aprenentatge i l'estudiant adquireix habilitats, per afrontar problemes, prioritzar i cercar informació, prendre decisions i avaluar la seva activitat.

En l'ABP, el rol de l'estudiant és actiu perquè és el responsable del procés del seu aprenentatge. El rol del professor/a és el de facilitador i guia de l'estudiant en aquest procés.

Al llarg del curs es faran 6 seminaris (de grups de 22-24 estudiants) de 3 hores de durada cadascun i repartits segons el calendari acadèmic del curs 2019-2020 del primer curs del Grau en Infermeria. La dinàmica dels seminaris serà explicada als estudiants el dia de la presentació de l'assignatura i es recordarà el primer dia de classe de seminaris.

Es presentaran 2 situacions cada una de les quals es desenvoluparà en 3 seminaris. L'últim seminari es realitza una defensa oral per grups de 6-7 estudiants a partir de l'anàlisi i desenvolupament d'un article amb la finalitat que l'estudiant adquireixi coneixements i habilitats que fomentin la seva actitud crítica i reflexiva sobre la professió infermera.

Nota: l'assistència als seminaris és obligatòria. La falta d'assistència a un seminari restarà un 0,25 en la nota final de l'assignatura. L'estudiant amb dos o més faltes d'assistència no podrà ser avaluat del seminari. La falta d'assistència el dia de la presentació oral restarà 0,5 punts, de manera individual, en la nota final. Les entregues del treball de la defensa oral fora de termini computaran com a 0 (zero). Si cap membre del grup assisteix al dia de la presentació oral, però entreguen el treball al professor dins del termini establert, la nota serà computada com a 0 (zero).

3.Elaboració d'un pòster: la finalitat es consolidar els coneixements apresos al llarg de l'assignatura. L'assistència a aquesta activitat és obligatòria. La realització serà grupal i els estudiants faran una presentació a l'aula gran. Per promoure la corresponsabilitat caldrà que tots els estudiants tinguin coneixement del material a presentar i els seus continguts. El professor escollirà de manera aleatòria un o dos membres del grup per fer l'exposició pública. Aquesta exposició serà avaluada amb un instrument d'avaluació prèviament dissenyat i entregat als estudiants en el moment en que s'iniciï aquesta activitat. Posteriorment es realitzarà una exposició itinerant, amb l'inici al vestibul de la Universitat.

4. Conferència: sobre un tema relacionat amb l'assignatura. Al final es realitzarà un exercici avaluat. Assistència obligatòria.

5. Visita al Monestir de Pedralbes: per conèixer el Monaquisme dins la ciutat de Barcelona, l'ambient medieval, les condicions de vida i contemplar la infermeria del segle XVI, per entendre com cuidaven als malalts: estris per fer remeis, farmaciola, ceràmica...

Tutories individualitzades

Es podran concretar tutories específiques contactant prèviament per e-mail amb el professor/a.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
SEMINARIS ESPECIALITZATS (SESP)	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15
TEORIA (TE)	47	1,88	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15
VISITES EXTERNES	8	0,32	1, 5, 11, 12

Avaluació

Descripció del sistema d'avaluació

Aquesta assignatura té avaluació continuada. Està formada de les següents parts:

1. Avaluació escrita mitjançant proves objectives: 50%. de la nota final. Es realitzaran 2 exàmens de la part teòrica amb preguntes tipus test amb 4 opcions de resposta. Cada tres preguntes incorrectes anul·laran una correcta.
2. Seminaris: suposa el 25% de la nota final.
3. Defensa oral de treballs :10% de la nota final.
4. Conferència : 10% de la nota final. Inclou avaluació escrita.
5. Visita Monestir Pedralbes: 5% de la nota final. Inclou un treball avaluable.

La nota de la visita Monestir de Pedralbes inclou assistència i treball . Una sola part no es podrà avaluar

La qualificació final de l'assignatura és el sumatori ponderat de les notes de les activitats d'avaluació proposades . El requisit per fer aquest sumatori és haver obtingut una puntuació mínima de 5 punts sobre 10 en cadascuna de les diferents parts avaluatives. La no superació d'alguna o de totes aquestes parts implica la no superació de l'assignatura. Si l'estudiant no supera l'assignatura amb aquest mínim, haurà de presentar-se a la prova final de recuperació, on a partir d' una puntuació de 5 es barema amb la puntuació de la resta de proves avaluatives superades.

S'entendrà per no avaluable aquell estudiant que no s'hagi presentat a alguna o a cap de les activitats d'avaluació esmentades anteriorment.

Els estudiants que no hagin superat l'assignatura per mitjà de l'avaluació continuada podran presentar-se a una prova final de recuperació que inclourà tot el temari i continguts de l'assignatura.

Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Del 0 a 4,9 = Suspens

Del 5,0 al 6,9= Aprobat

Del 7,0 al 8,9 = Notable

Del 9,0 al 10= Excel·lent

Matrícula de Honor > 9

Quan l'estudiant no es presenti a alguna o a cap de les activitats d'avaluació planificades= No Avaluable

Revisió de proves:

La nota de les proves podrà ser revisada per l'estudiant en el període determinat pel professor responsable de l'assignatura. En el cas de la nota corresponent als seminaris, caldrà determinar-ho amb el professor responsable del seminari. El professor/a informará, a tots els estudiants de la data establerta per la revisió a través del Moodle de l'assignatura. No s'acceptaran sol·licituds de revisió en dates fora del límit establert.

El tractament eventual de casos particulars: per a casos particulars, un comitè expert es reunirà, s'avaluarà la situació particular de l'estudiant i es prendrà la decisió més adient.

No es realitzaran proves en dates fora del límit establert en el calendari d'exàmens del curs acadèmic 2019-2020 del Grau en Infermeria de la UAB.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa en classe i seminaris / Avaluació oral: prova estructura	25 %	3,57	0,14	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15
Avaluació escrita mitjançant proves objectives: ítems de resposta múltiple / proves d'assaig de preguntes restringides	50%	5,06	0,2	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Conferència	10%	2	0,08	1, 3, 8
Defensa oral de treballs	10%	2,37	0,09	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 15
Visita al Monestir de Pedralbes	5%	5	0,2	1, 5, 11, 12

Bibliografia

Bibliografia recomanada per les classes expositives:

- Teories i models de la infermeria i escoles de pensament:

- Adam E. Hacia donde va la enfermería. Madrid: Importécnica; 1982.

- Alligood MR, Marriner Tomey A. Modelos y teorías en enfermería. 8a ed. Barcelona: Elsevier; cop. 2015

- Henderson V. Principios básicos de los cuidados de enfermería. Ginebra: CIE; 1971.

- Henderson V. La Naturaleza de la enfermería: una definición y sus repercusiones en la práctica, la investigación y la educación: reflexiones 25 años después. Madrid: Interamericana/McGraw-Hill; 2000

- Kérouac S, Pepín J, Ducharme F, Duquette A, Mayor F. El Pensamiento Enfermero. Barcelona: Masson S.A; 1996

- King I. Enfermería como profesión. Filosofía, principios y objetivos. México: Limusna S.A, 1984.

- Leininger M. Culture care, diversity and universality: a worldwide nursing theory. Subbury, MA: Jones and Bartlett; 2006.

- Leininger M. Transcultural nursing: concepts, theories and practice. New York [etc]: Mc Graw-Hill; 2002.

- Luis Rodrigo MT, Fernández Ferrín C, Navarro Gómez V. De la teoría a la práctica: el pensamiento de Virginia Henderson en el siglo XXI. 3a ed. Barcelona: Masson; 2008

- Nightingale F. Notas sobre Enfermería. Qué es y qué no es. Barcelona: Masson; 1991.

- Nightingale Florence. Notes on nursing: what it is and what it is not. [llibre en internet]. New York: Edited by D.Appleton and Company; 1989

- Orem D. Normas prácticas de enfermería. Madrid: Pirámide;1983.
- Orem D. Conceptos de enfermería en la práctica. Barcelona: Masson-Salvat;1993.
- Peplau H. Relaciones interpersonales en enfermería. Un marco de referencia conceptual para la enfermería psicodinámica. Barcelona:Masson-Salvat;1990.
- Poletti R. Cuidados de enfermería: Tendencias y conceptos actuales.Barcelona:Rol;1980.
- Potter PA, Perry AG. Fundamentos de enfermería. 8a ed. Barcelona: Elsevier Mosby; 2014.
- Riehl,J, Roy C.Conceptual models for nursing practice. 2ªed. NewYork: Appleton-Century-Crofts; 1980.
- Watson J. Le caring: philosophie et science des soins infirmieres. Paris: Seli Arslan; 1998.
- Evolució de les cures infermeres:
 - Hernández Conesa J. Historia de la enfermería. Un análisis histórico de los cuidados de enfermería. Madrid:McGraw-Hill/Interamericana de España; 1995.
 - Benavent MA, Ferrer E, Francisco C. Fundamentos de Enfermería. 2ªed.Madrid: DAE; 2003.
 - Collière MF. Promover la vida: de la práctica de las mujeres cuidadoras a los cuidados de enfermería. Madrid: Interamericana McGraw-Hill; 1993
 - Collière MF. Soigner...Le premier art de la vie. Paris:Masson; 2001.
 - Dominguez-Alcon,C. *Evolución del cuidado y profesión enfermera*. Ediciones San Juan de Dios, 2017.
 - Domínguez Alcón C. La enfermería a Catalunya. Barcelona: Rol; 1981.
 - Dominguez Alcón C. Los cuidados y la profesión enfermera en España. Madrid: Pirámide, 1986.
 - Donahue P. La historia de la enfermería. Barcelona: Doyma;1993.
 - Galiana-Sánchez, M. Historia de la enfermería de salud pública en España y el contexto internacional. European Journal for Nursing History and Ethics 2019
 - Martín, M.L.Rebollo E. C. Historia de la enfermería: evolución histórica del cuidado enfermero. Elsevier Health Sciences. 2017
 - Siles González J. Historia de la enfermería. Madrid: Difusión Avances de Enfermería; 2011
 - Valls R.Història de la Professiò d'Infermeria. Barcelona: Universitat de Barcelona; 2007.
 - Valls R, Ramió A, Torres C, Roldán A, Roderó V, Vives C, Domínguez-Alcón C. Enfermeras catalanes a la Guerra Civil espanyola. Barcelona: Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona; 2008.
- Altres recursos:
 - Bases de dades (consulta a internet) com per exemple: Cuidem, Cuidatge, Fistera, Instituto de Salud Carlos III, Medline.
 - Revistes d'Infermeria tipus: ROL, Index de enfermería, Metas de enfermería...